

VERSLAG d.d. 14 juni 2023 van de hybride vergadering van de commissie Omgevingsvisie van de provincie Utrecht

Voorzitter: mevrouw O. de Man

Namens het college van GS: de heer H. van Essen

Woordvoerders: de heer B. van den Dikkenberg (SGP), mevrouw N. Flink (PvdA), de heer D. Gilissen (VVD), mevrouw A. Blekxtoon (Volt), mevrouw M. de Jong (GroenLinks), de heer A. Travaille (PvdD), de heer G. van Dieren (JA21), de heer A. Verleun (BBB), de heer J. Breur (SP), de heer A. Draisma (CDA), mevrouw H. Rikkoert (ChristenUnie), de heer F. van Breukelen (FVD)

Van ambtelijke zijde aanwezig: De heer R. Poort (griffier); de heer R. van Paridon (commissiesecretaris), mevrouw J. Dubero (Notuleerservice Nederland)

Opening en algemeen

1. Opening

De voorzitter, mevrouw De Man, opent de vergadering om 19.30 uur en heet iedereen welkom.

2. Vaststellen agenda

De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

3. Mededelingen

Er wordt vandaag gewerkt met spreektijden. Elke fractie heeft zes minuten spreektijd.

4. Rondvraag

Van de rondvraag wordt geen gebruik gemaakt.

5. Vaststellen verslagen commissie OGV/integraal

Het verslag wordt ongewijzigd vastgesteld.

6. Termijnagenda OGV/integraal en lijst moties

Gedeputeerde Van Essen heeft een update op de termijn agenda gestuurd. Dit wordt verwerkt.

7. Ingekomen stukken OGV/integraal

Er zijn geen ingekomen stukken.

Ter bespreking

8. [SB notitie denkrichtingen, uitdagingen en kansen voor Provinciaal Ruimtelijk Voorstel Utrecht](#)

Dit is de laatste gelegenheid om als Staten een reactie te geven voordat het voorstel naar het Rijk gaat.

Gedeputeerde Van Essen geeft een toelichting op het proces en de positie van de Statenbrief in dat proces. Daarna krijgt de heer Greeven van Stichting Milieuzorg Zeist het woord.

Gedeputeerde Van Essen meldt dat de opgave groot is en dat er grote trajecten lopen. Voor een samenhangende aanpak werken Rijk, de provincies, gemeenten en waterschappen samen aan de versnelling van de uitvoering van de omgevingsvisies. De omgevingsvisie van de provincie is in 2021 door de Staten vastgesteld. Om hier handen en voeten aan te geven, werken Rijk en provincie samen aan programma's. Op sommige punten zijn aanpassingen in het beleid nodig. Om daar meer sturing aan te geven is vanuit het Rijk een provinciaal startpakket opgesteld voor de fysieke leefomgeving voor elke provincie. Dit startpakket bevat vragen over de opgave uit de nationale programma's. Het verzoek is deze ruimtelijk te vertalen en in te passen en te combineren met de decentrale opgave. Er zit overlap tussen de opgave die het Rijk geeft en die de provincie zelf heeft gesteld. Het Rijk heeft verzocht om uiterlijk 20 oktober 2023 een provinciaal ruimtelijk voorstel in te leveren bij het Rijk. Op basis daarvan sluiten het Rijk en de provincies eind 2023 ruimtelijke arrangementen af. Dit is een bestuursakkoord over de ruimtelijke inpassing en de uitvoering van de nationale opgave. Het proces om te komen tot het ruimtelijke voorstel is een samenwerking tussen het Rijk en de regio. Om dit te faciliteren heeft het Rijk drie ijkmomenten vastgelegd. Dit zijn ambtelijke overleggen tussen het Rijk en de provincies

waarin de voortgang wordt besproken. Op 15 juni 2023 vindt een bestuurlijk overleg Leefomgeving plaats waarin het gesprek met het Rijk wordt gevoerd over de voortgang op het ruimtelijk voorstel.

Vandaag liggen de eerste twee tussenproducten voor. Het eerste ijkmoment was het scopedocument, een plan van aanpak voor het proces om te komen tot het ruimtelijk voorstel. Het tweede ijkmoment is de notitie 'Denkrichtingen, uitdagingen en kansen'. Dit is een verkenning van alle uitdagingen en een confrontatie van wat in het startpakket wordt gevraagd en wat de omgevingsvisie oplevert.

Het doel van vandaag is om bij de commissie aandachtspunten op te halen die kunnen worden meegegeven bij het afronden van het ruimtelijk voorstel. De contour van het ruimtelijk voorstel wordt nog verder uitgewerkt. Dit wordt in de commissievergadering na de zomer van 2023 gepresenteerd. Op 6 september 2023 moet een ambtelijke versie van het ruimtelijk voorstel zijn ingediend. Dit moet op 20 oktober 2023 door het college worden vastgesteld. Het ruimtelijk voorstel is geen kaderstellend stuk en in het traject worden geen kaderstellende voorstellen ontwikkeld. Het startpakket bevat een breedte van aanleidingen en de analyse daarvan kan aanleiding zijn om de omgevingsvisie op onderdelen aan te passen. Op basis van het ruimtelijk voorstel wordt eind 2023 een analyse gemaakt op welke punten de omgevingsvisie aanpassing behoeft. Die agenda stelt de Staten vast. De Staten geeft kaders mee op welke wijze zij betrokken wordt bij het ruimtelijk arrangement dat met het Rijk wordt afgesloten.

De voorzitter geeft het woord aan de heer Greeven van Stichting Milieuzorg Zeist.

Er worden allerlei planetaire grenzen overschreden ten aanzien van het klimaat, de biodiversiteit en nutriënten. Dit is ook in de provincie Utrecht aan de orde. Er moet meer in harmonie met de natuur geleefd worden. Op gebied van biodiversiteit loopt Nederland sterk achter ten opzichte van andere landen. Om de natuur te herstellen zijn natuurmaatregelen en andere vormen van economie nodig. Het Wereldnatuurfonds heeft voor Nederland het rapport 'Kansen voor natuurherstel' uitgebracht. Er zijn veel kansen voor Nederland om veel meer in harmonie met de natuur te gaan leven. In het rapport wordt gerefereerd aan diverse scenario's, onder andere het scenario 'Groen Land'. Utrecht ligt centraal in het land. Alle natuurroutes komen samen op de vliegbasis Soesterberg. Stichting Milieuzorg Zeist pleit ervoor alle kansen te benutten om naar een groen en inclusief Utrecht te gaan. Groen heeft een positief effect op de levenskwaliteit. In de Omgevingsvisie staat dat de provincie in 2040 energieneutraal wil zijn. De provincie gaat voor inbreiding, niet voor uitbreiding. Bij het netwerkperspectief wordt de uitbreiding van de A27 gemist. De N234 is een weg waar veel dieren oversteken. Bij Levend landschap, Erfgoed en Cultuur wordt het Nationale Park gemist. Dit moet alsnog in het ruimtelijk voorstel landen. Er zijn veel zorgen over de gebiedsontwikkeling van A tot Z gezien de waarden in het centrale deel van de Heuvelrug. Hier moet goed naar gekeken worden. Ten aanzien van de toekomstbestendige natuur en landbouw moet de lage benadering gevolgd worden. Het abiotische moet sturend gemaakt worden, daarna de natuur, de netwerken en de stedelijke ontwikkelingen. De Stichting pleit ervoor de vliegbasis een Natura 2000 gebied te maken.

Mevrouw De Jong vraagt of de heer Greeven van mening is dat hij voldoende aan tafel zit op andere plekken in de provincie.

De heer Van den Dikkenberg vraagt of de heer Greeven van mening is dat er een gezonde balans tussen inbreiding en uitbreiding moet zijn en of hij niet blij is dat er draagvlak is voor de vliegbasis op de huidige plaats. Als de vliegbasis het predicaat Natura 2000 krijgt vermindert het draagvlak.

De heer Travaille vraagt of de heer Greeven mogelijkheden ziet te beginnen met een donuteconomie en wat een goede stap is om richting een donuteconomie te gaan.

De heer Gilissen vraagt hoe de heer Greeven aankijkt tegen de grote woningbouwopgave en of hij de ambitie deelt om veel woningen te realiseren voor alle woningzoekenden.

De heer Van Dieren vraagt wat een donuteconomie is.

Mevrouw Blekxtoon vraagt of de heer Greeven van mening is dat er voldoende participatie plaatsvindt.

De heer Greeven antwoordt dat Stichting Milieuzorg Zeist zeer intensief betrokken is geweest bij de Omgevingsvisie, maar niet in dit traject. Er moet veel meer aandacht zijn voor burgerparticipatie in dit soort belangrijke processen die de toekomst van de provincie bepalen. Ten aanzien van het inbreiden meldt hij dat het gaat om het vinden van de juiste balans. Er is een aantal zones aangewezen, ook in het kader van Utrecht Nabij inclusief het wiel met de spaken. Ten aanzien van het OV moet hier een balans gevonden worden. De gemeente Utrecht heeft een barcode ontwikkeld, als er iets ontwikkeld wordt moet er altijd rekening gehouden worden met voldoende groen en voldoende ruimte om te recreëren. De ruimtelijke kwaliteit moet behouden worden. Bij inbreiden moet altijd rekening gehouden worden met de levenskwaliteit. Er moeten 170.000 tot 200.000 woningen gebouwd worden. De druk op de Randstad is al heel groot, er moet veel meer gespreid worden. Met migratie moet ook hierin een balans gevonden worden. De donuteconomie heeft de planetaire grenzen als basis. Deze worden in Nederland overschreden. Aan de andere kant moet aan de basisbehoeften van de mens tegemoet gekomen worden. Binnen deze balans moet worden ontwikkeld. Amsterdam

doet dit. In Utrecht bestaat de EBU. Hier worden partners bij elkaar gebracht om te kijken hoe er tot circulariteit gekomen kan worden. Dit moet nog worden verbonden met de grenzen van de aarde. Er worden natuurdoelanalyses gemaakt. Er moet gekeken worden naar wat de draagkracht van de provincie Utrecht is van de natuur en wat er nodig is. Daarbij moeten de behoeften van de inwoners geïnventariseerd worden. Dan kunnen de eerste stappen gezet worden naar een duurzame samenleving.

De voorzitter dankt de heer Greeven hartelijk voor zijn bijdrage.

Bespreking SB notitie denkrichtingen, uitdagingen en kansen voor Provinciaal Ruimtelijk Voorstel Utrecht

De heer Van Dieren vindt het jammer dat er niet gesproken wordt over kernenergie. Het kabinet is voornemens twee nieuwe centrales te bouwen, deze komen helaas niet in de provincie Utrecht. Dit kan in de toekomst anders zijn, zeker met de komst van de kleine reactoren. Hij verzoekt in de notitie op te nemen dat de provincie hiervoor openstaat. Dit bespaart ontzettend veel ruimte en co2-uitstoot. Biomassa wordt wel genoemd. Dit stoot veel energie uit, maar dit is niet duurzaam. Rijnenburg wordt genoemd als tijdelijk energielandschap terwijl de woningnood het meest urgent is. JA21 wenst dat hier snel een start wordt gemaakt met woningbouw.

De heer Van den Dikkenberg vindt dat ervoor opgepast moet worden dat er niet weer onbeperkt ambities en wensen worden opgestapeld. Er moeten nu mee gedetailleerde keuzes gemaakt worden. Het valt op dat bij de groene kwaliteiten de landbouw ontbreekt. Op pagina 12 is aandacht voor de verbinding van natuur en landbouw, dit is heel goed want dit zijn geen gescheiden domeinen. Bij behoud en herstel van biodiversiteit valt het op dat de opgave vooral in het landelijk gebied gelegd wordt. Dit is begrijpelijk, maar bij natuurinclusief ontwikkelen ligt er ook een opdracht. Bij de kaart van gezondheid valt het op dat er voldaan moet worden aan GES-normen. Hier worden een paar gebieden aangewezen. De SGP vraagt waarom deze gebieden specifiek worden aangeduid en waarom er niet provinciebreed wordt gestreefd naar een gezonde leefomgeving. Bij de reductie van stikstof wordt gerefereerd naar 2018. Het is de vraag ten opzichte van wat er gerefereerd wordt. Dat kan de vergunde situatie zijn of de werkelijke situatie zijn. Bij de Food Valley Noord ontbreekt de landbouwcirkel. De SGP vraagt waarom dat is. Bij de stand van zaken NOVEX-gebieden zit een mooi overzicht van alle schuurpunten, maar alleen van het Groene Hart. Dit is jammer want de schuurpunten laten zien waarover gesproken moet worden en welke keuzes er zijn. De SGP vraagt of een dergelijk overzicht er ook voor andere gebieden is. De heer Van den Dikkenberg gaat ervan uit dat de notitie aangevuld wordt met deze opmerkingen voordat deze naar het Rijk gaat.

De heer Gilissen vindt het belangrijk dat inwoners fijn kunnen wonen, werken en leven in de provincie. Het leggen van de ruimtelijke puzzel is geen makkelijke opgave. De VVD vindt dat het aspect goed kunnen werken nog onvoldoende uit de verf komt in de notitie. Er is een aantal scenario's geschetst. De VVD is niet direct voorstander van het creëren van een metropool, maar het aspect werken moet beter neergezet worden. In het dashboard komt een schuurpunt naar voren, namelijk de grote opgaven voor de circulaire industrie die overigens energie-intensief is. De VVD vraagt of er van groot naar klein, dus van abstract naar concreet gewerkt wordt. Het is de bedoeling dat zo concreet mogelijk invulling gegeven wordt aan de nationale opgaven. De ambitie van het ministerie van Defensie om tot een concentratie van personen en middelen te komen gaat schuren. De VVD wil meer grip hierop krijgen. Defensie speelt een belangrijke rol, het moet duidelijk zijn wat de provincie kan bieden. Tegelijkertijd is er weinig ruimte in de provincie. Als alle ambities uitgevoerd worden, is er veel meer ruimte nodig dan er is. Dit gaat schuren. De gedeputeerde gaf aan hoe dit stuk gezien moet worden ten opzichte van de Omgevingsvisie. Het voelt ongemakkelijk dat dit gedaan wordt via Statenbrieven en dit is de laatste kans om als Staten te kunnen sturen. De VVD wil weten of er nog een later moment komt waarbij de Staten kunnen sturen. Dat is belangrijk om GS richting te geven, ook omdat er een actualisatie van de Omgevingsvisie kan komen. Gedacht kan worden aan een Statenvoorstel of een voorhangprocedure.

De heer Verleun is het volledig eens met de inbreng van JA21 over het energievraagstuk en de woningbouw en met de SGP over de punten over de landbouw. In de Statenbrief wordt gerefereerd aan een informatiesessie op 14 juni 2023, voorafgaand aan de commissievergadering. Hij vraagt of hij de memo hierover heeft gemist.

De heer Breur kan zich in grote lijnen vinden met de inspreker. De SP had gehoopt dat de plannen omtrent de A27 al verder waren geweest. De economie moet anders ingericht worden, dit is een wereldwijde opgave en de provincie moet er alles aan doen dat de economie zo ingericht wordt dat deze recht doet aan de planeet en de mensen. Er moeten keuzes gemaakt worden die in de provincie passen. Keuzes zijn politiek dus de suggestie een Statenvoorstel te maken onderschrijft de SP.

De heer Draisma heeft behoefte aan een soort boodschappenlijstje waarmee hij als Statenlid bij de politieke lijnen kan lobbyen. Hij wil meedenken aan de verdere invulling van de kaderstellende rol van PS.

Mevrouw Rikkoert ziet een doorvertaling van de vastgestelde Omgevingsvisie, de ChristenUnie herkent zich daarin. De ChristenUnie ziet veel bouw mogelijkheden in de A12-zone en wil dit nadrukkelijker benoemd hebben. Bodem en water zijn hierin leidend. De ChristenUnie sluit zich aan bij de heer Van den Dikkenberg ten aanzien van de schuurpunten bij het Groene Hart. Deze schuurpunten moeten ook inzichtelijk zijn voor de andere gebieden.

Mevrouw Blekxtoon deelt de zorgen over de vierde aanvliegroute van Schiphol. Dit heeft grote gevolgen voor de gezondheid van de inwoners van Utrecht. Volt is blij dat er aandacht is voor de regionale economie. Het is belangrijk dat er burgerparticipatie is op het onderwerp duurzame energie voordat aangewezen wordt waar windmolens en zonneparken komen.

De heer Travaille meldt er een relatie is met de Omgevingsvisie en onderschrijft de woorden van de VVD over het proces. De heer Greeven laat zien dat er een andere koers gekozen moet worden binnen de grenzen van de planeet. De PvdD heeft vijf inhoudelijke punten die samenkomen in een vernieuwende denkrichting voor de komende vier jaar. De eerste fundamentele keuze wordt gemaakt op pagina 16: 'De regio Utrecht is in de European Regional Competitiveness Index 2022 uitgeroepen tot meest competitieve regio van Europa. Onze goede vestigingsvoorwaarden hebben een belangrijk aandeel in onze positie.' Er wordt impliciet gekozen voor het aanjagen van economische groei. Dit geeft nog meer druk op de schaarse ruimte, de biodiversiteit en de rust. De brede welvaart is daarbij niet geholpen. De PvdD vraagt of er ooit een PS besluit geweest waarin dit besloten is en wanneer er voor het donutmodel gekozen gaat worden.

De heer Gilissen wijst erop dat economische groei veel voordelen heeft gebracht. Er is niet voor niets gekozen te kijken hoe de welvaart verbreed kan worden en tegelijkertijd te onderkennen dat economische groei veel gezondheidswinst en kansen biedt.

De heer Travaille vindt dat brede welvaart gestimuleerd moet blijven worden richting het donutmodel.

De heer Travaille vervolgt zijn inbreng. Er wordt gesproken over water- en bodemsturend. In het stuk staat dat dit al onderdeel is van provinciale ambities, maar de PvdD ziet dit niet en wil een overzicht zien van welke consequenties water- en bodemsturend heeft en welke expliciete keuzes er zijn gemaakt. In de SB staat: 'Veel mensen hebben de provincie Utrecht als bestemming of reizen door Utrecht heen naar andere bestemmingen. Het is dan ook van wezenlijk belang dat de draaischijffunctie gewaarborgd blijft. Ook moet er een draaischijffunctie worden gewaarborgd omdat de Utrechtse economie grotendeels is gebaseerd op de kracht en betekenis van de draaischijffunctie.' Hier staat eigenlijk dat de draaischijffunctie gewaarborgd moet worden ten behoeve van de economie. De PvdD vraagt hoe de eindeloze stroom auto's dwars door de provincie afgewogen wordt ten opzichte van luchtkwaliteit en geluidsoverlast, of de draaischijffunctie als belangrijkste functie wordt gezien en waarom de draaischijffunctie zo prominent neergezet wordt.

De heer Gilissen vindt de draaischijffunctie geen doel op zich, maar vraagt de heer Travaille of hij het ermee eens is dat er beter rijdende auto's kunnen zijn dan stilstaande auto's. De mobiliteit moet bevorderd worden.

De heer Travaille antwoordt dat de PvdD kiest voor minder auto's. Als een groei van 10 tot 15% meer auto's gefaciliteerd wordt, dan komen die er ook. Als dit niet gefaciliteerd wordt, ontstaat er een andere mobiliteit.

De heer Gilissen wijst erop dat er steeds minder op fossiele brandstof gedreven auto's komen en er is een belang om ervoor te zorgen dat de auto's niet in de file staan.

De heer Travaille heeft ook liever geen stilstaande auto's.

De heer Travaille vervolgt zijn inbreng. Er wordt gekozen voor een gebiedsgerichte aanpak voor het terugdringen van stikstof in plaats van een generieke aanpak. Stikstof heeft echter invloed op een groot gebied. Het verplaatsen van veehouderijen leidt slechts tot het verschuiven van het probleem. Er ligt een opgave voor de hele provincie. Bij de bedreiging van de natuur wordt vooral de landbouw benoemd, maar de provincie staat toe dat er op grote schaal bossen worden gekapt voor woningbouw en recreatie. De PvdD vraagt de gedeputeerde te stoppen met het kappen van bomen. Het belangrijkste advies van de PvdD gaat over de denkrichting Groen groeit mee. Op pagina 19 staat: 'De provincie Utrecht staat voor een gigantische groei- en bouwopgave. Tot 2040 is er behoefte aan 165.000 woningen en veel hectares nieuwe bedrijventerreinen. Daarmee komt er nog meer druk op de leefomgeving.' Hiervoor wordt gekozen terwijl bekend is dat dit ook een bedreiging is voor de gezondheid en de kwaliteit van leven. Jaren oude bomen worden gekapt en vervangen door hele jonge en de provincie is trots op de nieuwe wijken. Groen is niet dat er een beetje groen wordt geplant, maar de provincie moet gezond en leefbaar zijn. De PvdD stelt voor het idee van Groen groeit mee om te draaien naar Rood groeit mee. Als het groen op orde is, is de leefbaarheid goed, is er ruimte voor extra woningbouw, kunnen er bedrijventerreinen komen en is er ruimte voor de draaischijffunctie. Dit is een belangrijk uitgangspunt voor de ruimtelijke visie.

De heer Van den Dikkenberg vraagt of de heer Travaille met Rood groeit mee bedoelt dat er eerst een paar hectare extra natuur gemaakt wordt waarna het rood meegroeit.

De heer Travaille antwoordt dat bedoeld wordt dat als de leefbaarheid op orde is en er goede voorzieningen zijn voor de luchtkwaliteit er gekeken wordt naar hoe het rood kan groeien. Het groen moet meegroeien op het moment dat daar kansen voor zijn.

De PvdD hoort graag van de gedeputeerde en de commissieleden of zij deze denkrichting kunnen omarmen en of zij de titel Rood groeit mee willen overnemen.

Mevrouw Flink sluit zich aan bij de opmerking van de PvdD over de draaischijffunctie. Hiermee wordt voornamelijk het A12-vraagstuk bedoeld. Er wordt gezegd dat de verkeersdruk toeneemt omdat er woningbouwambities zijn, maar de snelweg loopt van de oostkant naar de westkant van Nederland. Woningbouwambities elders in Nederland zijn ook van invloed op de drukte op de snelweg. De PvdA vraagt of die draaischijffunctie van de B.V. Nederland geen Rijksverantwoordelijkheid is. Als dat zo is moet dat duidelijker benadrukt worden. Daarnaast loopt deze verkeersader dwars door het stedelijk gebied. Dit zorgt voor veel overlast op de gezonde leefomgeving. Het Rijk kan gevraagd worden dit te laten overtunnelen. De PvdA vraagt of er gekeken kan worden naar lokale opslag van energie. Het gaat om een schaa sprong over een lange termijn. Hier is veel mankracht en materiaal voor nodig terwijl er een structureel personeelstekort is waardoor veel plannen niet doorgaan. Bij het Rijk moet worden aangegeven dat er structureel meer geld nodig is. Om een visie te kunnen ontwikkelen is er ook een visie op de financiën nodig.

Mevrouw De Jong vindt 2.200 hectare voor de defensie terreinen weinig. Er is een bezoek gebracht aan de Heuvelrug, hier speelde defensie een grote rol. Andere ministeries weten niet goed hoe het zit met de defensie terreinen en defensie heeft weinig gevoel voor natuur en voor het belang van hun terreinen in de natuur. Zij vraagt of dit een aandachtspunt voor het college is. GroenLinks heeft een technische vraag gesteld over het Groene Hart. Deze tekst is veel concreter dan die over Utrecht en Amersfoort. Gesteld wordt dat dit komt doordat Utrecht en Amersfoort verder zijn. Dit suggereert dat het Groene Hart nog in de beginfase zit. Mevrouw De Jong begrijpt het antwoord op de vraag niet. Er mag meer nadruk komen te liggen op natuur en water, maar dit wordt wel benoemd. De horizon is 2040, maar voor onderdelen is 2050 nog te dichtbij. Zij vraagt of de gedeputeerde daar iets over kan zeggen. De subsidieaanvraag voor de gezonde leefomgeving is afgewezen en er wordt geld aan Europa gevraagd. GroenLinks vraagt naar de stand van zaken. Voor een overleg van morgen zijn drie thema's gekozen: de energie-infrastructuur, groen groeit mee en water. Deze punten worden met prioriteit met het Rijk besproken. GroenLinks wil weten wat er aan het Rijk gevraagd wordt.

De voorzitter schorst de vergadering voor enkele minuten

Gedeputeerde Van Essen reageert op de gestelde vragen en gemaakte opmerkingen.

De vergadering van vandaag is bedoeld om zaken op te halen, de gedeputeerde gaat niet alle vragen beantwoorden en zegt toe dat de inbreng die vandaag is gegeven wordt verwerkt in de Statenbrief bij het ruimtelijk voorstel.

Toen het Rijk dit stuk besprak in het directeurenoverleg is gezegd dat de provincie Utrecht de lat hoog legt. De vragen uit het startpakket zijn diepgravend beantwoord, de verhouding tot de Omgevingsvisie is aangegeven evenals de uitdagingen. Dit kon doordat er een goed team aan werkt, maar ook omdat de Omgevingsvisie goed uitgewerkt is en integraal opgebouwd is. Het college wil niet naar het Rijk de suggestie wekken dat dit ruimtelijk voorstel een nieuwe Omgevingsvisie is. Een Omgevingsvisie is een formele visie die een plek heeft in de Omgevingswet. Dat geldt voor deze stukken niet. Deze stukken hebben geen juridische status. Daarom is ervoor gekozen om richting het Rijk uit te blijven stralen dat de Staten over de Omgevingsvisie gaat. Het proces om te komen tot het ruimtelijk voorstel is een goede manier om de nieuwe opgave te leggen naast de Omgevingsvisie en tegelijkertijd te identificeren welke nieuwe opgaven en uitdagingen er zijn. Dit is een goede start voor het proces om de Omgevingsvisie aan te passen. De keuzes worden in 2024 door de Staten, samen met gemeenten en andere partners gemaakt. Het Rijk gaat op basis van wat zij van de provincies terug krijgen de nationale visie herijken. Enkele fracties vinden dat er nog te weinig detail is, maar de provincie Utrecht is veel verder dan andere provincies met de uitwerking. Er worden inderdaad niet veel concrete keuzes gemaakt, maar deze keuzes landen in de programma's.

De heer Gilissen is niet gerustgesteld. Hij vraagt waar de Staten zich aan committeren als het stuk geen status heeft.

Gedeputeerde Van Essen meldt dat de Staten op veel onderdelen via andere besluitvorming als bijvoorbeeld bij de Omgevingsvisie, het Regionaal Programma Wonen en Werken, de RES en cetera al kaders heeft meegegeven. Veel fracties geven ook aan te herkennen wat er in de notitie staan. Voor het overgrote deel zijn het keuzes die eerder door de Staten gemaakt zijn. Er zijn nog vragen, maar de keuzes worden gemaakt in de Omgevingsvisie of in de programma's.

De heer Gilissen vraagt hoeveel ruimte er is voor actualisatie in dit proces. Hij denkt dat die ruimte er niet is.

Gedeputeerde Van Essen antwoordt dat als het Rijk een met een opgave komt die knelt, aangegeven kan worden dat er geen garantie is dat deze opgave een plek kan krijgen. Daarom komt er in het najaar van 2023 een startnotitie voor aanpassing van de Omgevingsvisie die door de Staten wordt vastgesteld. De minister stelt de Omgevingsvisie niet vast, dat doen de Staten.

Mevrouw De Jong meldt dat het Rijk boter bij de vis moet doen. Bij de woondeal hebben de Staten bijvoorbeeld een fors aantal randvoorwaarden meegegeven.

De heer Gilissen begrijpt dat als er knelpunten ontstaan, het college dit met de Staten bespreekt en dat de beleidskaders worden aangepast voordat er een toezegging aan het Rijk wordt gedaan.

Gedeputeerde Van Essen bevestigt dit.

De heer Van den Dikkenberg vraagt of het ruimtelijk arrangement ook onder voorbehoud van goedkeuring door de Staten wordt afgesloten.

Gedeputeerde Van Essen antwoordt bevestigend. Het ruimtelijk arrangement wordt in december 2023 afgesloten. Het besluit van de Staten over de aanpassing van de Omgevingsvisie vindt plaats voor vaststelling van het ruimtelijk arrangement. Het ruimtelijk arrangement is onder voorbehoud van wat er in de Omgevingsvisie wordt opgenomen.

De heer Van den Dikkenberg vraagt of het concept ruimtelijk arrangement als bijlage bij de bespreking van de startnotitie voor de wijziging van de Omgevingsvisie gevoegd wordt.

Gedeputeerde Van Essen zegt dit toe.

Gedeputeerde Van Essen vervolgt zijn reactie.

Het klopt dat de ruimtelijke doorrekening op onderdelen concreter is. Deze wordt nog concreter gemaakt, ook in samenhang met het UPLG. Wellicht worden er wat scenario's voor het landelijk gebied uitgewerkt. De ruimtelijke doorrekening is een zinvol hulpmiddel bij de actualisatie van de Omgevingsvisie. Dit geeft inzicht in of zaken passen. De analyse van de knelpunten zoals dat voor het Groene Hart is gedaan geeft veel inzicht. De gedeputeerde zegt toe dat ook voor andere gebieden te doen. Opgemerkt is dat dit voor het Groene Hart veel gedetailleerder is gedaan dan voor de stedelijke gebieden. De gedeputeerde ziet dit anders en wijst op Utrecht Nabij. Hier is de uitwerking vele malen gedetailleerder dan bijvoorbeeld voor het Groene Hart is gedaan. Het analyseren van de schuurpunten is wel een goede manier om de spanning zichtbaar te maken. Dit wordt breder benut.

Mevrouw De Jong wijst erop dat het prettig is om zaken in meer algemene taal toegediend te krijgen, ook voor de inwoners.

Gedeputeerde Van Essen meldt dat de manier waarop deze schuurpunten verwoord zijn heel behulpzaam is. Er wordt gestreefd naar concreetheid en begrijpelijke taal.

Gedeputeerde Van Essen vervolgt zijn reactie.

De genoemde hectares voor de defensie terreinen kloppen. Er zitten een paar grote terreinen bij. Er loopt een traject met de betrokken gemeenten en de waterschappen en er is een bestuursovereenkomst gesloten met het Rijk. Deze markeert dat defensie de neiging heeft door te marcheren en weinig oog heeft voor andere opgaven. Het belang van defensie is bekend, maar er moet een samenhang zijn met andere opgaven.

De heer Gilissen vraagt of er voldoende instrumenten in handen zijn om kaderstellend duidelijk te zijn richting het Rijk wat de provincie wel of niet kan.

Gedeputeerde Van Essen geeft aan dat het Rijk meer is dan defensie. Andere opgaven die van belang zijn voor andere ministeries moeten op tafel komen. De provincie moet ervoor zorgen dat die opgaven niet ondersneeuwen. Er is een gezamenlijke projectgroep, bestuurlijk is dit georganiseerd. Het besef is bij defensie wel doorgedrongen. Tegelijkertijd moet er alertheid zijn voor de borging in het vervolg.

Gedeputeerde Van Essen vervolgt zijn reactie.

De oproep om bij het Rijk om structurele financiering bij deze grote opgave kan hij onderschrijven. Dit traject vraagt om instrumentering voor de uitvoering. Er is verzocht om een boodschappenlijstje, bij de verdere uitvoering wordt hiervoor gezorgd. Maandag 19 juni 2023 ontvangen de Staten een Statenbrief over het BO Leefomgeving. De echte keuzes worden later in de Omgevingsvisie gemaakt.

De heer Van Dieren begrijpt dat het ruimtelijk voorstel geen enkele beleidsmatige kaderstellende functie heeft. PS komt aan bod als de wijzigingen in de Omgevingsvisie aan de orde komen, maar dit document kan gebruikt worden om geld te vragen aan het Rijk. Hij vraagt of het mogelijk is een verzoek te doen iets te wijzigen of dat dit aan GS is en of het toch niet zo belangrijk is om geld los te maken. Verder vraagt hij of het ruimtelijk arrangement ook geen kaderstellende functie heeft of dat dit toch zwaarder weegt dan het ruimtelijk voorstel en of het ruimtelijk arrangement aan te passen is.

Gedeputeerde Van Essen antwoordt dat het Rijk bestuurlijke afspraken wil, de provincie maakt altijd het voorbehoud dat deze moeten passen in de Omgevingsvisie. Dit moet eerst aangepast worden. Als de Staten al een besluit hebben genomen over de startnotitie voor aanpassing van de Omgevingsvisie, hebben de Staten al zaken mee kunnen geven voor het ruimtelijk arrangement. Dit kan al met het Rijk gecommuniceerd worden. De provincie is voortdurend bezig met het Rijk tot afspraken te komen over de financiering voor de opgave. De BO Leefomgeving is bijvoorbeeld een van de grote bestuurlijke overleggen met het Rijk. De Staten worden geïnformeerd over de inzet van de provincie hierin. De keuzes vloeien voort uit de Omgevingsvisie en de programma's die zijn vastgesteld. Hier zitten geen verrassingen in. Welke status het ruimtelijk arrangement krijgt moet nog worden afgewacht en is ook afhankelijk van welke status eraan gegeven wordt.

De heer Van Dieren concludeert dat het dus niet zo kan zijn dat er financiering misgelopen wordt omdat dit nog niet genoemd is in het ruimtelijk voorstel.

Gedeputeerde Van Essen vindt dit niet waarschijnlijk. De provincie is vrij concreet in het ruimtelijk voorstel. Er kan altijd geld worden misgelopen, maar dat zal andere redenen hebben.

De heer Travaille heeft vragen gesteld over het economisch model en een aantal beelden gedeeld over hoe de provincie zich kan ontwikkelen. Hij vraagt hoe de gedeputeerde hierop terugkomt en of de discussie over de fundamentele punten verder gaat bij het vervolg op de Omgevingsvisie.

Gedeputeerde Van Essen antwoordt dat dit bij de startnotie kan en wijst erop dat de Regional Competitiveness Index niet alleen over investeringsklimaat gaat, maar ook over andere aspecten. De suggestie voor een andere titel voor het coalitieakkoord geeft hij door naar de onderhandelaars. De vandaag niet beantwoorde vragen worden beantwoord in de Statenbrief die na het zomerreces verschijnt.

De heer Van den Dikkenberg meldt dat er integraal naar de beleidsvelden moet worden gekeken. Er kan vanuit ruimtelijk perspectief gezegd worden dat er geen groei moet zijn, maar de gedeputeerde noemt ruimtelijke groei binnen het kader van de begroting. Daarin staat dat er jaarlijks 1,5% groei moet zijn. Als dat ongewenst is, moet dit in de kadernota benoemd worden.

Gedeputeerde Van Essen onderschrijft dat.

De heer Gilissen vraagt of de brief met het derde ijkpunt begin september 2023 ontvangen kan worden.

Gedeputeerde Van Essen streeft daarnaar.

De heer Greeven heeft de indruk dat de provincie met dit ruimtelijk voorstel een kans heeft om inbreng te geven in de toekomstige nota Ruimte van het Rijk. Dit kan toonaangevend zijn voor hoe de provincie zich in de toekomst gaat ontwikkelen. Er kan een belangrijke betekenis toegekend worden aan de notitie Denkrichtingen, uitdagingen en kansen voor Provinciaal Ruimtelijk Voorstel Utrecht. De minister heeft ook aangegeven dat dit een kans is om te laten zien waar de provincie voor staat. De provincie is ook een knooppunt van natuur. Het zou mooi zijn als de provincie een voorbeeld kan zijn voor de rest van Nederland.

Ter informatie

9. [SB Inzet Bestuurlijk Overleg Leefomgeving \(BOL\) Noordwest 2023](#)

10. [Memo Toepassing Interim Omgevingsverordening op defensieplannen](#)

11. Sluiting

De voorzitter sluit de vergadering om 21.40 uur.